

ÖLÜMÜNE PROJELER

Elektrik-Elektronik Mühendisi Bora GÜNGÖREN
EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi
bora.gungoren@emo.org.tr

Bu aralar Edward Yourdon'un Death March (Ölüm Yürüyüşü) adlı kitabını okuyorum. Yourdon, belli nedenlerden dolayı aşırı zorlaşmış projelerden bahsederken bu terimi kullanıyor. Ben de bu tür projelere "ölümüne proje" adını vereceğim. Yourdon'a göre bir projenin ölümüne proje olması için en az bir (sıklıkla birden fazla) parametresinin varsayılan ile ciddi fark göstermesi gerekiyor. Peki nedir bu parametreler? Ben birkaç tanesini buraya yazdım.

- Proje süresi öngörülene göre yavaş iner.
- Projedeki eleman sayısı öngörülenin yansı olur.
- Projenin parasal bütçesi kesilir.

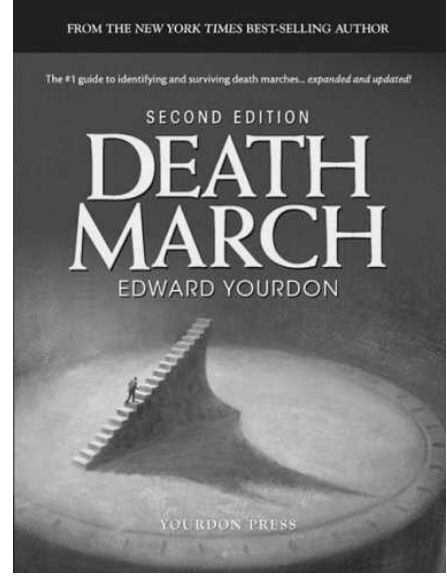
Yourdon daha sonra bu tür ölümüne projelerin nasıl ortaya çıktığını, nasıl olup da (bazen) tamamlanabileceğini tartışıyor. Sonra da diyor ki "aklı başında bir proje yöneticisi neden bunları öngördüğü halde bu projeleri başlatır?". Sizce de bu ilgi çekici bir soru değil mi? Yourdon, "projeniz Dilbert'taki projelere benziyorsa" diye bir metrik bile tanımlamış. Hatta bu tür projelerin sırf birilerinin başarısız olması için tasarlanmış olabileceğini, bu durumda projenin bitmesinin kaza eseri olacağını iddia ediyor.

Projelerin bütçeleri konusunda özellikle ilgimi çeken bir yorum da şu: "Üst düzey yöneticiniz size nasıl olsa bütçeni şişirmişsindir derse bu planlama ve tahmin oluşturmayı bir pazarlık olarak gördüğünü belirtir." Bu yorumun zaman zaman gerçekliği yansıttığını

danışmanlık yaptığım bir çok büyük kuruluşta gözlemledim. Yourdon, kitabında bu sorun üzerine koca bir bölüm ayırmış.

Elbette teknik adamların da hatalarının üzerinde durulmuş. Özellikle "biz kasar yaparız abi" diye özetleyeceğimiz kendine güven ya da heyecanın ne gibi sorunlara yol açacağı vurgulanmış. Bu arada, özellikle kendisine aşırı güvenen teknik yöneticilerin işler ters gittiği zaman tamamen "dağıldıklarını" ve sonra mantıksız davranışa girdiklerini de aktarmış. Aynı şekilde yeni kurulan ve yazılım ürünü geliştirmeyi hedefleyen şirketlerdeki plansızlığı da eleştiriyor. Üstelik bu sefer, kendisinin de bir kaç sefer bu hatayı yaptığını itiraf ediyor. Yeni kurulan şirketlerin ürün projelerinin ölümüne olmasının yaygın olduğunu, bu nedenle projelerin başarısızlık oranının da yaygın olduğunu düşünen Yourdon, buradan hareketle yeni kurulan şirketlerin iflas oranlarının da yüksek olmasını ölümüne projeler ile ilişkilendiriyor. Yakın çevremde başarılı olmuş bir ürün firması olan Labris var. Onların projeleri de belli dönemlerde dış etkiler nedeni ile ölümüne proje niteliği kazanmıştı. Ancak başarıları daha çok iyi planlamadan ve pazarı iyi çözümlenmelerinden kaynaklıdır.

Yourdon, ölümüne projelere neden olan şeylerden birisini de bazı şirketlerin kültürüne sinen "uyumadan dinlenmeden çalışma" olarak açıklamış. Bu kültürün daha çok danışmanlık şirketlerinde olduğunu ve şirketlerin zaten bu kültüre uyum sağlayamayan kişileri kovaladığını aktarıyor. Peki insanların bu projelerde

kalmasını ya da daha ilginç bu projelere katılmasını sağlayan gerekçeler neler? Yourdon bunlar için de bazı önermelerde bulunmuş. Ben yine bir kaçını aktaracağım.

- Riskler yüksek ama ödül de öyle.
- Diğer yüksek motivasyonlu insanlarla çalışmanın çekiciliği
- Gençliğin verdiği kendine güven
- Deneyim kazanarak geleceğe yatırım yapma fikri

Gerçekten de bu ve diğer sebeplerin her birisi de değişik türde insanları ölümüne projelere çekebilir. Bu arada Yourdon ölümüne projelerin boşanmalara (gençler için sevgilinizi kaybetmeye diyelim), ülsere ve sinir krizlerine neden olabileceğini arada bir vurguluyor. Kendisi bu üçünden hangileri ile karşılaştı bilmiyorum ama bende şimdiden iki tanesi var. Hangileri olduğunu tahmin etmeyi deneyebilirsiniz. Elbette tüm kitabı özetleyemem ama keyifle okunuyor.

Yourdon kitabında bu türdeki projeleri gerçekten enine boyuna incelemiş. Ben okurken yazılım proje yönetimindeki bir çok yanlışlı görerek kendimce önemli dersler çıkardım. Sadece yazılım sektöründe değil hemen her mühendislik disiplinindeki kişilerin de bu kitaptan elde edeceği değerli fikirler olduğunu düşünüyorum.